საგანგებო მდგომარეობის გავლენა შრომით ურთიერთობებზე

თინა ლომოური

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამართლის სკოლაში მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

კერძო (ბიზნეს) სამართალი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: უჩა ძიმისტარიშვილი (ასისტენტ-პროფესორი კერძო სამართლის მიმართულებით)

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2020

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების წესაბამისად.

ხელმოწერა

თინა ლომოური ----------

თარიღი: ...../...../2020

სარჩევი

აბსტრაქტი iv

Abstract iv

შესავალი 1

თავი 1. საგანგებო მდგომარეობის სამართლებრივი საფუძვლები

1.1 საგანგებო მდგომარეობის არსი და მისი გამოცხადების მიზეზები.....6

1.2 საგანგებო მდგომარეობის ასახვა შრომით ურთიერთობებზე 9

1.3 საგანგებო მდგომარეობის პირობებში იძულებითი სააღსრულებო წარმოება.... 12

თავი 2. საგანგებო მდგომარეობით გამოწვეული გარემოებების ცვლილება .....

2.1 შეცვლილი სამუშაო გარემოპირობები.....14

2.2 არის თუ არა covid-19 ფორსმაჟორი.....17

2.3 დასაქმებულისათვის სამუშაოს შესრულების ალტერნატივები და ანაზღაურება...20

2.4 ინსტიტუციების სწრაფვა შრომითი ურთიერთობების გამოსწორებისკენ.....23

თავი 3. შრომითი ურთიერთობების შეფერხება

3.1 შრომითი ხელშეკრულების შეჩერება თუ შეწყვეტა და მათი შედეგები.....25

3.1.1 შრომითი ხელშეკრულების შეჩერების საფუძვლები და მათი კანონიერება.....26

3.1.2 იძულებითი მოცდენა თუ ხელშეკრულების შეწყვეტა.....28

3.2 საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებული შრომის უსაფრთხო პირობები.....30

4. დასაქმებულთა უფლებების დამცავი სამართლებრივი ინსტრუმენტები

4.1 საქართველოს კონსტიტუცია და შრომის კოდექსი, როგორც დასაქმებულის დამცავი მექანიზმები.....33

4.2 სახელმწიფოს როლი ქვეყანაში გადამდები დაავადების არსებობისას.....34

4.3 შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის რეკომენდაციები საგანგებო მდგომარეობის არსებობისას.....36

თავი5.საგანგებო მდგომარეობის გავლენა ბიზნესსა და ეკონომიკაზე.....

5.1 საგანგებო მდგომარეობის ფონზე მსოფლიო ეკონომიკის ვარდნა.....38

5.2 საგანგებო მდგომარეობა და მისი გავლენა ბიზნესის ფუნქციონირებაზე.....39

5.3 მთავრობის მიერ განხორციელებული ღონისძიებების ეფექტიანობა.....40

დასკვნა.....41

ბიბლიოგრაფია.....43

აბსტრაქტი

საკვლევი საკითხი-ნაშრომში განხილულია 2020 წლის პანდემიური ვითარება მსოფლიოსა და საქართველოში, მისგან გამოწვეული საგანგებო მდგომარეობა და ამ საგანგებო მდგომარეობის ასახვა შრომით ურთიერთობებზე. ასევე ის აქტუალური საკითხები, რაც დღევანდელ რეალობაში აწუხებს დასაქმებულებსა და დამსაქმებლებს და მათ შორის არსებული სამართალ-ურთიერთობა. შვებულება, ანაზღაურება, შრომითი ხელშეკრულების შეჩერება და შეწყვეტა, ყველა ეს შრომით-სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ელემენტი წარმოჩენილია საგანგებო ვითარების ფონზე, თუ როგორ უნდა გაგრძელდეს მხარეებს შორის ურთიერთობა და რა გარანტიები არსებობს მათ დასაცავად.

კვლევის მიზანი-იქიდან გამომდინარე თუ რაოდენ მძიმე ვითარებაა მსოფლიოში ახალი კორონავირუსული დაავადების გამოჩენის შემდგომ და რა რთული ეკონომიკური გამოწვევის წინაშე აღმოჩნდა მსოფლიო, საკმაოდ დიდი ძალისხმევაა საჭირო ამ პრობლემის დასაძლევად. კვლევის მიზანს წარმოადგენს სამართლებრივი კუთხით დასაქმებულთა და დამსაქმებელთა უფლებების დასაცავად გარკვეული გეგმის შემუშავება, იმ გამოსავლების ძიება და ალტერნატივები, რაც მათ შეძლებისდაგვარად დაუბრუნებს და აღადგენს პირვანდელ მდგომარეობას.

ჩატარებული კვლევის მეთოდოლოგია-ვინაიდან საგანგებო მდგომარეობა რეალურად არსებული ფაქტია, როდესაც ქვეყნის მთავრობას შემოაქვს განსაკუთრებული ეროვნული საჭიროების არსებობისას, რათა დაიცვას მოქლაქეთა უსაფრთხოება და ჯანმრთელობა და ასევე დაქირავებულთა ინტერესებს ვიკვლევთ, სწორედ ამიტომ ნაშრომის კვლევის მეთოდათ გამოყენებულია ნორმატიული ანალიზი, სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ გამოქვეყნებული კვლევების ანალიზი, ასევე აღწერით-მიმოხილვითი და შეფასების მეთოდი.

ნაშრომის ღირებულება/სიახლე-ვინაიდან ნაშრომში განხილულია შრომითი ბაზრის და მისი მონაწილეთა მდგომარეობა საგანგებო ვითარებისას, ვიგებთ რომ ბევრი დასაქმებული რჩება საარსებო მინიმუმისა და სამსახურის გარეშე. მათი ნებისდამიუხედავად იცვლება შრომით ხელშეკრულებაში ჩადებული პირობები და მათ უწევთ ამ პირობებზე დათანხმება. აქედან გამომდინარე ნაშრომის ღირებულება იმაში მდგომარეობს, რომ განხილულია ყველა მსგავსი შემთხვევა და გაანალიზებულია ამ შემთხვევათა ნეგატიური თუ დადებითი მხარეები. შემოთავაზებული და გაანალიზებულია ის ალტერნატივები, რომლითაც შესაძლებელი იქნება შრომითი ურთიერთობის მხარეების უფლებათა დაცვა და მათთვის საარსებო მინიმუმის შენარჩუნება.

საძიებო სიტყვები: შრომითი ხელშეკრულება; COVID-19; საგანგებო მდგომარეობა; პანდემია; მშრომელთა უფლებები; შვებულება; ანაზღაურება.

Abstract

In the research-topic paper the pandemic situation of 2020 is discussed in Georgia and throughout the world, the state emergency and its impact on the labor relations. Also, here is discussed the actual issues that refers to the employees and employers nowadays as well as the legal relations between them. Vacation, remuneration, seize of the employment contract, so all these labor-legally important elements are reflected through the state emergency, how the labor relations have to continue between the parties and what guarantees there are to protect them.

The purpose

Taking into consideration the situation in the world after the Coronavirus outbreak and economic challenges the world faces it needs a big effort to overcome the problems. So the aim of the research is to develop the legal framework plan that will regulate the labor relations between employees and employers and also to look for the alternatives and solutions that will bring back and restore the previous conditions as well as possible.

The methodology of the conveyed research

As the state emergency is the existing reality that is addressed by the government in the case of special national security needs to protect the safety and health of the citizens, the research of the employees' rights is an important factor. Thus, the research methods utilized here are the normative analysis, the research analysis published by the international organizations, as well as descriptive review and evaluation methods.

Value of the research/finding

It's worth underlining that the research paper labor discusses the market and its participants' relations in the state emergency, from which it can be understood that a lot of employees stay without a subsistence minimum and a job in such circumstances. Regardless of their will, the terms of the employment contract change and they have to agree on these terms. Therefore,

the value of the research paper lies in fact, that there are discussed most similar cases and negative and positive sides of these cases are analyzed. Furthermore, such alternatives are analyzed here by means of which the rights of the parties in labor relations can be protected and maintain the level of minimum living subsistence.

Research terms: labor contract, COVID-19, state emergency, pandemic, labor rights, vacation, and remuneration.